

Aabenraa
Kommune

DANSK GLØDELAMPEFABRIK

A-S

ARKITEKTURPOLITIK 2026

INDHOLD

FORORD	5
INTRODUKTION	7
VISION	8
DEL 1: 5 PEJLEMÆRKER FOR GOD ARKITEKTUR	12
LANDSKAB & NATUR	14
IDENTITET	18
ARKITEKTUR	22
BÆREDYGTIGHED	26
LIVET MELLEM HUSENE	30
VI SKABER KVALITET SAMMEN	35
METODE OG PROCES	36
DEL 2: ARKITEKTURTJEK	39
ET DIALOGVÆRKTØJ	41
DEL 3: HANDLEPLAN	53
HVAD GØR VI NU?	54
KOLOFON	62

FORORD

Aabenraa Kommune er et sted med særlige kvaliteter. Fra fjordenes blå vande og de skovklædte skrænter til de levende byer og stærke lokalsamfund i hele kommunen. Det er her, vi lever vores liv, og det er disse omgivelser, vi har ansvaret for at udvikle med omtanke.

I Kommuneplanstrategien 2039 "Det Gode Liv" har vi sat en fælles kurs for, hvilken kommune vi vil være. Vi vil skabe et sted, hvor mennesker trives, fællesskaber blomstrer, og hvor der er plads til et godt liv i alle livets faser. Den kurs kræver, at vi også tager ansvar for de fysiske omgivelser, vi omgiver os med, for arkitekturen er ikke blot kulisser. Den former hverdagen. Den påvirker, hvordan vi mødes, hvordan vi bevæger os, og hvordan vi hører til et sted.

Med denne arkitekturpolitik ønsker vi at sætte en fælles retning for den fremtidige udvikling af Aabenraa Kommunes landskaber, byer, bygninger og byrum. Målet er at skabe gode fysiske rammer, der understøtter bosætning og bidrager til, at kommunen fortsat er et attraktivt sted at bo, arbejde og investere i. Retningen tager afsæt i det, der allerede gør kommunen til noget særligt: vores stærke kulturarv, vores unikke natur og de mange lokale fællesskaber. Vi skal værne om de kvaliteter, vi har arvet, og samtidig skabe nye lag, der kan give værdi til kommende generationer. Udvikling og respekt for stedet er ikke modsætninger. Tværtimod er de hinandens forudsætninger.

Vi tror på, at god arkitektur ikke kun handler om de store projekter. Den skabes også gennem de mange små valg, der hver dag former vores omgivelser. Arkitekturpolitikken skal derfor være et fælles afsæt for dialog, samarbejde og gode beslutninger. Vi håber, at politikken vil inspirere til fortsatte samtaler om, hvordan vi sammen kan udvikle Aabenraa Kommune med respekt for det, der er, og ambitioner for det, der kommer.

Jan Riber Jakobsen
Borgmester

Thomas Andresen
Formand for Plan- og Boligudvalget

POLITIKKENS OPBYGNING

DEL 1: **5 PEJLEMÆRKER FOR GOD ARKITEKTUR**

DEL 2: **ARKITEKTURTJEK**

DEL 3: **HANDLEPLAN**

INTRODUKTION

En fælles retning for det fysiske miljø

Arkitekturpolitikken er den overordnede ramme for planlægning og udvikling af det fysiske miljø i Aabenraa Kommune. Den sætter en fælles retning for udviklingen af landskaber, byer, bygninger og byrum i hele kommunen. Politikken fungerer som rettesnor for beslutninger og bestemmelser og understøtter både den administrative og politiske behandling, samtidig med at den inspirerer til dialog og samarbejde om god arkitektur.

Målet er at skabe attraktive rammer for det gode liv, der styrker hverdagen, fællesskaberne og Aabenraa Kommunes særlige kvaliteter.

Sådan bruges Arkitekturpolitikken

Arkitekturpolitikken består af tre dele. Første del er det strategiske grundlag, der rummer en fælles vision samt fem pejlemærker for god arkitektur. Pejlemærkerne sætter retningen for udviklingen af Aabenraa Kommunes fysiske miljø og udfolder hver især ét tema, én målsætning og tre fokuspunkter.

Anden del er ArkitekturTjek – et dialogværktøj, som skaber et fælles sprog om arkitektonisk kvalitet og kan anvendes både internt i kommunen og i dialog med borgere, bygherrer og rådgivere.

Tredje del er en handleplan, der skal sikre, at arkitekturpolitikken omsættes til handling gennem konkrete indsatser inden for planlægning, byggeri og byudvikling. Samtidig fungerer den som idékatalog for fremtidige initiativer.

Arkitekturpolitikken i praksis

Arkitekturpolitikken fastlægger de overordnede principper for udviklingen af det fysiske miljø i Aabenraa Kommune, men den kan ikke stå alene. Gennem kommune- og lokalplanlægningen omsættes politikkens principper til konkrete bestemmelser og løsninger, der understøtter den langsigtede udvikling af kommunen. Samtidig kan der løbende udarbejdes vejledninger, inspirationsmateriale og strategier om konkrete emner, hvor der er behov for yderligere viden eller fælles retning.

VISION

Arkitektur former hverdagen og sætter de fysiske rammer for, hvordan vi lever, mødes og trives. I Aabenraa Kommune arbejder vi med de fysiske omgivelser, så de udvikles med respekt for stedets karakter, med mennesket i centrum og med blik for fremtiden. Vi skaber Det Gode Liv sammen i hele kommunen gennem attraktive fysiske rammer og et fælles sprog for god arkitektur.

Attraktive rammer for det gode liv

Som en del af det sønderjyske grænseland rummer Aabenraa Kommune levende byer, stærke lokalsamfund og store, landskabelige kvaliteter. Fra den historiske købstad og stationsbyerne til landsbyer, landdistrikter og naturen omkring os bidrager de forskellige steder med hver deres kvaliteter.

Udviklingen skal tage afsæt i stedernes forskelligheder og formes gennem arkitektur og planlægning, så der skabes byer, bygninger og landskaber med kvalitet, identitet og nærhed, hvor mennesker trives.

Et fælles sprog for god arkitektur

God arkitektur opstår gennem dialog, samarbejde og bevidste valg. Derfor skal arkitekturpolitikken bidrage til et fælles udgangspunkt for udviklingen af vores fysiske omgivelser.

Med et fælles sprog for arkitektonisk kvalitet bliver det lettere at skabe sammenhæng fra de overordnede visioner til planlægning og videre til de konkrete projekter, der bliver ført ud i livet. Det styrker samarbejdet mellem borgere, bygherrer, rådgivere, forvaltning og politikere og gør det muligt at træffe mere kvalificerede beslutninger om kommunens udvikling.

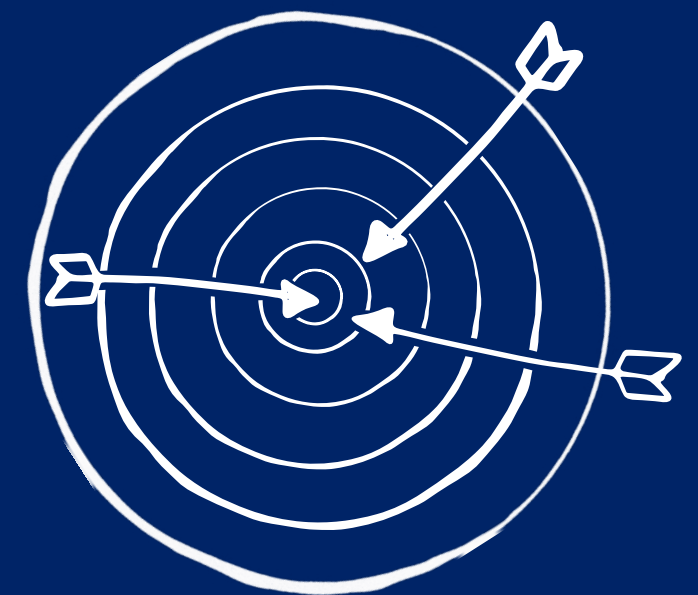
AABENRAA KOMMUNE VIL SKABE:

- **ATTRAKTIVE RAMMER FOR DET GODE LIV**
- **ET FÆLLES SPROG FOR GOD ARKITEKTUR**

GALGEBAKKEN, AABENRAA

DEL 1:
**5 PEJLEMÆRKER
FOR GOD
ARKITEKTUR**

5 PEJLEMÆRKER FOR GOD ARKITEKTUR

Arkitekturpolitikken er bygget op omkring fem pejlemærker, der sætter retning for udviklingen af det fysiske miljø i Aabenraa Kommune. Pejlemærkerne omsætter arkitekturpolitikens vision og værdier til fokusområder, der er vigtige at være opmærksom på, når der planlægges, bygges og udvikles.

Et pejlemærke er et retningsgivende princip. Det beskriver ikke konkrete løsninger, men peger på de kvaliteter og hensyn, der bør indgå i nye projekter. Det handler blandt andet om at tage afsæt i stedets eksisterende kvaliteter og bruge dem aktivt i den videre udvikling. Pejlemærkerne understøtter en helhedsorienteret tilgang til arkitektur, hvor hensyn til landskab, kulturarv, bæredygtighed, arkitektonisk kvalitet og menneskers hverdagsliv tænkes sammen.

Pejlemærkerne favner bredt i skala, fra de store landskabelige og naturmæssige sammenhænge over bygninger og byrum til detaljen i formgivning og materialevalg. Samlet giver pejlemærkerne en fælles faglig retning, som kan anvendes i dialog og beslutninger om kommunens arkitektoniske udvikling.

På de følgende sider præsenteres hvert pejlemærke med uddybende tekst og visuelle eksempler.

HVERT PEJLEMÆRKE BESTÅR AF:

- **Et tema:** angiver pejlemærkets fokusområde
- **En målsætning:** beskriver den ønskede retning
- **Tre fokuspunkter:** peger på, hvad der kræver opmærksomhed i praksis

DE 5 TEMAER

1. LANDSKAB & NATUR

2. IDENTITET

3. ARKITEKTUR

4. BÆREDYGTIGHED

5. LIVET MELLEM HUSENE

PEJLEMÆRKE 1:

LANDSKAB & NATUR

Aabenraa Kommune er Danmarks 9. største kommune målt på areal og rummer store landskabelige variationer fra den flade hedeslette i vest til det markante morænelandskab i øst. Landskabet og naturen danner en stærk ramme om kommunens byer, som er opstået i tæt samspil med landskabet. Aabenraa ligger for enden af fjorden omgivet af skovklædte skrænter og tunneldale med store terrænforskelle. På Løjt Land og omkring Kollund præger det kuperede bakkelandskab udsigterne over fjord og bugt, mens Rødekro og Tinglev er formet af de åbne hedesletter, og Bylderup-Bov af det flade ådalslandskab med enge og vandløb. De landskabelige forskelle giver hvert sted sin egen identitet.

Det vil være naturligt at fremtidig udvikling tager afsæt i landskabets identitet og særlige karakter. Ved at bygge videre på topografien, bevare landskabelige strukturer og sikre tydelige forbindelser og kig til naturen kan der skabes en stærkere sammenhæng mellem by og land.

Der skal samtidig være større fokus på at integrere grønne og blå elementer i projekter, så naturen også trækkes ind i byer og byrum. Det er ikke alene et spørgsmål om æstetik, men også om at styrke biodiversiteten og skabe mere robuste naturmiljøer i og omkring byerne. Det kan ske ved at plante nye alléer og skove, bevare eksisterende træer og buske, begrønne frem for at befæste samt etablere grønne områder med hjemmehørende arter mellem husene. Det styrker stedernes karakter og bringer natur og dyreliv tættere på hverdagen. Landskabet og naturen spiller også en afgørende rolle i forhold til klimatilpasning, hvor vandløb, oversvømmelsesområder og regnvandsbassiner kan være med til at håndtere de stigende mængder vand og samtidig udgøre nye rekreative områder at gå på opdagelse i.

God arkitektur i Aabenraa Kommune er derfor arkitektur, der kender sit landskab, bygger videre på og forstærker de naturgivne kvaliteter, prioriterer biodiversitet og samtidig bringer mennesker tættere på naturen.

HVORFOR?

Grønne åndehuller er afgørende for menneskers trivsel og sundhed. Ved at inddrage naturen i byudviklingen skabes attraktive rammer for hverdagen, der gavner mennesker, styrker biodiversiteten og gør byerne mere robuste over for klimaforandringer.

Ø.tv: Alléer i landskabet, Holbøl. Ø.th: Gangbroer ved UC SYD, Aabenraa. N: Frydendals indpasning i landskabet samt kig mod fjorden, Aabenraa.

PEJLEMÆRKE 1:

LANDSKAB & NATUR

BEVAR OG STYRK LANDSKABETS NATUR- OG OPLEVELSESVÆRDIER

TAG AFSÆT I LANDSKABET OG STYRK VISUELLE FORBINDELSER

Nye projekter bør tage afsæt i landskabets terræn og karakter, så bebyggelse indpasses, og landskabet fortsat kan opleves. Samtidig bør udsigter, kig og visuelle sammenhænge til det omkringliggende landskab bevares og styrkes.

BEVAR OG STYRK DE GRØNNE OG BLÅ ELEMENTER

Alléer, træer, forhaver, vandløb og andre landskabselementer bidrager til stedets identitet og oplevelse. De bør søges bevaret og videreudvikles som en del af den fremtidige udvikling. Det bør afklares, hvordan de kan indgå i klimatilpasning og samtidig skabe oplevelsesrige områder, der understøtter rekreation.

INDTÆNK BIODIVERSITETSFREMMENDE ELEMENTER

Nye projekter bør bidrage aktivt til at øge biodiversitet. Der kan med fordel arbejdes med varieret beplantning i flere lag og med hjemmehørende arter, ligesom gamle træer, høje buske og naturgræs så vidt muligt bør bevares. Der lægges vægt på at anvende robuste arter, som kan modstå et foranderligt klima og samtidig sikre variation gennem året.

PEJLEMÆRKE 2: **IDENTITET**

Som en del af grænselandet rummer Aabenraa Kommune en stærk og mangfoldig kulturarv. I den historiske købstad Aabenraa ses de smalle matrikler, gavlhusene og de sammenhængende facaderækker, der gennem århundreder har skabt et karakterfuldt gadebillede. Fjorden gjorde Aabenraa til en handels- og søfartsby, og på Løjt Land fortæller kaptajnsgårdene stadig om den rige skibsfartshistorie, der prægede hele egnen. Mødet mellem dansk og tysk kultur kommer til udtryk i hele kommunen, fra de tyske offentlige byggerier til den danske modarkitektur efter Genforeningen i 1920.

Kommunen rummer mere end 70 fredede bygninger og over 2.000 bevaringsværdige bygninger, men kulturarven findes ikke kun i de særligt udpegede bygninger og kulturmiljøer. Den findes også i byernes strukturer, materialer, byggeskikke og de spor, som generationer før os har sat i landskabet. Tilsammen fortæller de historien om stedernes udvikling og bidrager til den identitet, der kendetegner Aabenraa Kommune.

Fremtidig udvikling skal tage afsæt i stedets historie og eksisterende kvaliteter. Ved at forstå og respektere de kulturhistoriske værdier kan eksisterende spor, bygninger og strukturer fremhæves, så det lokale særpræg styrkes. Samtidig skal der være plads til at tilføje nye lag til stedernes fortælling. Nye projekter bør derfor udvikles i samspil med omgivelserne og kan videreføre, fortolke eller supplere eksisterende arkitektur, byggeskikke og materialer. Nye tiltag må gerne tilføre nutidige udtryk og kvaliteter, men det bør altid ske med respekt for stedets karakter, så fortid og fremtid forbindes. Det, der tillægges værdi i dag, kan ændre sig over tid, og det, der fjernes, kan ikke altid genskabes. Derfor er det vigtigt også at have blik for kvaliteterne i bygninger og miljøer, der ikke umiddelbart fremstår som bevaringsværdige. Der bør være større fokus på at bevare, transformere og udvikle det eksisterende frem for at erstatte det.

God arkitektur i Aabenraa Kommune er derfor arkitektur, der kender sit sted, bygger videre på kulturarven, tilfører nye lag med omtanke og styrker den samlede fortælling om, hvem vi er, og hvor vi kommer fra.

HVORFOR?

At arbejde med kulturarven giver projekter dybde og forankring, fordi de bliver en del af en større fortælling. Det tilfører tyngde og perspektiv, som rækker på tværs af tid. Samtidig skaber det et tydeligt særpræg, som gør steder mere attraktive og meningsfulde for mennesker. På den måde bliver identitet et aktiv, der styrker både oplevelsen og den langsigtede værdi.

Ø: Slotsgade, Aabenraa. N.tv: Gammel jernbanebro, Knapstien. N.th: Transformation af motorfabrikken i Lavgade, Aabenraa.

PEJLEMÆRKE 2: **IDENTITET**

BEVAR OG STYRK STEDETS HISTORIE

TAG AFSÆT I KULTURARVEN

Kulturarven bør bevares og respekteres. Kulturhistoriske værdier bør registreres og kortlægges som grundlag for nye projekter, så eksisterende spor, bygninger og strukturer fremhæves, og lokale særpræg dyrkes. Nye projekter bør udvikles i samspil med disse, hvor det er relevant, så stedets historie og karakter styrkes.

TILFØJ NYE LAG TIL STEDETS FORTÆLLING

Nye projekter bør tage afsæt i stedets kvaliteter og tilføre nye lag, der forbinder fortid og fremtid. Det kan ske ved at videreføre eller fortolke eksisterende arkitektur, byggeskikke og materialer eller ved at supplere med nye udtryk, der tilfører området nye kvaliteter med respekt for stedets særlige karakter.

ALLE STEDER RUMMER KVALITETER

Alle steder rummer kvaliteter, som vidner om stedets udvikling. Transformation bør bygge videre på det eksisterende og fremhæve stedets særpræg. Det, der tillægges værdi i dag, kan ændre sig over tid, og derfor bør der være fokus på at bevare og udvikle frem for at erstatte.

PEJLEMÆRKE 3: **ARKITEKTUR**

Aabenraa Kommune rummer mange forskellige arkitektoniske miljøer, fra den tætte købstad med veldefinerede byrum til landsbyer, parcelhusbebyggelser og spredte gårde i det åbne land. Bygningsmassen er opført over flere århundreder og afspejler en stor variation i arkitektoniske stilarter. Det stiller krav til, at ny arkitektur tilpasses det sted, den indgår i. Hvad der fungerer i Aabenraas bymidte, er ikke nødvendigvis det samme som i Padborg eller Tinglev.

Arkitektur påvirker hverdagen, også når vi ikke lægger mærke til det. Et byrum, der indbyder til ophold. En facade, der giver en gade karakter. En bygning, der er behagelig at opholde sig i. De gode løsninger opstår ikke tilfældigt, men er resultatet af bevidste valg om form, materialer og detaljering, der tilsammen afgør, om et projekt bliver vellykket. Nye bygninger og byrum bør derfor tage afsæt i eksisterende højder, proportioner, rytmer og linjer, så de bidrager til visuel sammenhæng og indgår naturligt i omgivelserne.

I nogle tilfælde kan kontrasten være en kvalitet i sig selv, hvis projektet tilfører nye arkitektoniske kvaliteter og bidrager positivt til omgivelserne. Arkitektonisk kvalitet opstår gennem bevidst formgivning og omhyggelige materialevalg. Materialer bør vælges med afsæt i stedets karakter, så de er holdbare og ældes med værdighed. Samtidig bør der arbejdes med detaljering, samlinger og overflader, så kvaliteten kan ses og mærkes i det færdige byggeri. Arkitekturen må gerne være nutidig, men bør altid forholde sig til sin kontekst.

Det menneskelige perspektiv er afgørende. Bygninger og byrum skal understøtte hverdagslivet og skabe trygge, funktionelle og inviterende rammer. Der bør arbejdes med universelt design, så alle, uanset alder og fysisk formåen, kan bruge og opleve arkitekturen. Gode løsninger er dem, der fungerer i praksis og skaber værdi for dem, der bruger dem.

God arkitektur i Aabenraa Kommune er derfor arkitektur, der tager udgangspunkt i stedet, skaber kvalitet gennem formgivning og materialer og sætter mennesket i centrum.

HVORFOR?

Arkitektonisk kvalitet handler om mere end udseende. Gode bygninger og byrum er funktionelle, holdbare og behagelige at opholde sig i. Når der arbejdes bevidst med form, materialer og detaljer, skabes omgivelser med større værdi, længere levetid og bedre rammer for hverdagslivet. Resultatet er steder, der opleves trygge, indbydende og meningsfulde for dem, der bruger dem.

Ø.tv: Nyere gavthus indpasser sig og bevarer facaderækkens sammenhæng, Aabenraa. Ø.th: Yoga Studio, Sønderhav. N: Sct. Nicolai Gården, Aabenraa.

PEJLEMÆRKE 3: **ARKITEKTUR**

SKAB ARKITEKTONISK KVALITET

TAG HØJDE FOR SKALA, PROPORTIONER OG LINJER

Planlægning af nye bygninger og byrum bør tage afsæt i eksisterende højder, proportioner, rytmer og linjer, så områdets visuelle sammenhæng bevares. Projekter bør forholde sig til stedets kontekst og videreføre centrale arkitektoniske greb, så nye tilføjelser fremstår som en naturlig forlængelse af det eksisterende. Hvor nye projekter afviger fra den eksisterende sammenhæng, bør de bidrage positivt til omgivelserne på anden vis.

SKAB KVALITET Gennem FORMGIVNING OG MATERIALEVALG

Formgivning og materialer bør vælges med omhu og tilpasses projektets kontekst, så løsningerne er holdbare og tidløse. Der bør arbejdes bevidst med detaljer, samlinger og overflader, så kvaliteten kan ses og opleves i det færdige byggeri.

UDFORM TIL MENNESKER

Bygninger og byrum bør udformes med menneskets behov i centrum, så der skabes trygge og funktionelle rammer, der understøtter hverdagen. Hav fokus på universelt design, der sikrer, at alle kan bruge og nyde arkitekturen uanset alder, fysisk formåen eller erfaring.

PEJLEMÆRKE 4:

BÆREDYGTIGHED

Aabenraa Kommune arbejder aktivt med klimadagsordenen og den grønne omstilling, både når det gælder planlægning og byggeri. Men bæredygtighed i arkitekturen handler ikke kun om solcelleanlæg og efterisolering. Det handler også om at skabe gode og langtidsholdbare rammer for liv både nu og i fremtiden. Den måde, vi planlægger, bygger og forvalter vores bygninger og byrum på, har stor betydning for både ressourceforbrug, klimaaftryk og kvaliteten af de omgivelser, vi efterlader til kommende generationer. Bæredygtighed er derfor ikke kun et teknisk spørgsmål, men også et arkitektonisk og strategisk valg.

Aabenraa Kommune rummer en stor eksisterende bygningsmasse, som udgør en væsentlig ressource. Vedligehold, renovering og transformation bør derfor prioriteres frem for nedrivning og nybyggeri. Når eksisterende bygninger tilpasses nye behov, og materialer genbruges og istandsættes frem for at udskiftes, reduceres både ressourceforbrug og CO₂-aftryk, samtidig med at stedernes karakter og historie videreføres.

Bæredygtighed handler også om at bygge med kvalitet og lang levetid for øje. Bygninger og byrum bør udformes med fokus på robusthed og materialer, der kan modstå tidens påvirkninger og patinere med værdighed. Gennem bevidst formgivning og fleksible planløsninger kan byggeriet tilpasses skiftende behov over tid, så det forbliver anvendeligt og værdifuldt i mange år.

Det sociale perspektiv er ligeledes en vigtig del af bæredygtigheden. Nye projekter bør understøtte en variation af boligtyper, der imødekommer forskellige livsformer og livsfaser. Ved at skabe rammer for fællesskab og inklusion kan arkitekturen bidrage til attraktive, levende byer og lokalsamfund, hvor der er plads til forskellige måder at leve på.

God arkitektur i Aabenraa Kommune er derfor arkitektur, der anvender ressourcer med omtanke, bygger videre på det eksisterende, tænker langsigtet og skaber rammer, der kan tilpasses både mennesker og behov over tid.

HVORFOR?

Bæredygtighed handler om at tænke længere end det enkelte projekt. Ved at bygge videre på det eksisterende, anvende ressourcer med omtanke og skabe fleksible løsninger kan vi reducere klimaaftrykket og samtidig skabe steder, der holder længere. Det giver bedre rammer for hverdagslivet i dag og større værdi for kommende generationer.

PEJLEMÆRKE 4:

BÆREDYGTIGHED

SKAB BÆREDYGTIGE RAMMER FOR LIV

VEDLIGEhold, RENOVER OG TRANSFORMER

Vedligehold, renovering og transformation af eksisterende bygninger bør prioriteres frem for nedrivning og nybyggeri. Ved at tilpasse bygninger til nye funktioner, og i højere grad genbruge materialer kan CO₂-aftrykket reduceres.

FORMGIV MED FOKUS PÅ HOLDBARHED

Bygninger og byrum bør udformes med fokus på robusthed og langtidsholdbare løsninger. Vær bevidst om materialers patinering og konstruktioners holdbarhed, og indret med fleksible planløsninger, der kan tilpasses forskellige funktioner.

UNDERSTØT MANGFOLDIGE BOLIGTYPER

Nye projekter bør understøtte en bred variation af boligtyper, der tilgodeser forskellige livsformer og livsfaser, og samtidig fremme fællesskaber og social inklusion, så arkitekturen kommer flest til gode.

PEJLEMÆRKE 5: **LIVET MELLEM HUSENE**

Aabenraa Kommune rummer mange forskellige byer og lokalsamfund, men fælles for dem er, at livet ikke kun udspiller sig i bygningerne. Det foregår også i gaderne, på torve og pladser, langs stier og i de grønne områder mellem husene. Det er her, mennesker mødes, opholder sig, bevæger sig og oplever deres omgivelser.

Når nye områder udvikles, bør der være fokus på at skabe sammenhængende og attraktive forbindelser mellem bygninger, funktioner og landskaber. Stier, belægnings og grønne strukturer kan være med til at binde områder sammen og gøre det nemt og trygt at bevæge sig til fods og på cykel. Samtidig kan materialer og beplantning understøtte identiteten og skabe en oplevelse af sammenhæng på tværs af områder. Veje er også byrum. Derfor bør de udformes med samme omhu som andre offentlige rum, så træer, begrønning og opholdsmuligheder bidrager til en grønnere og mere oplevelsesrig hverdag.

Mødet mellem bygninger og byrum har stor betydning for, hvordan et sted opleves. Aktive og velindrettede kantzoner kan skabe liv, tryghed og opholdsmuligheder, mens tomme eller utydelige overgange kan virke afvisende. Derfor bør der arbejdes bevidst med beplantning, inventar, belysning og proportioner i menneskelig skala, så overgangen mellem bygning og byrum bliver en aktiv del af stedet.

Samtidig skal der skabes rekreative åndehuller, der giver plads til leg, bevægelse, fordybelse og fællesskab. Byrum og grønne områder bør indrettes som inkluderende mødesteder med gode opholdsmuligheder og adgang for alle. Kunst og kulturelle elementer kan bidrage til at skabe identitet, oplevelser og nye måder at bruge byens rum på.

God arkitektur i Aabenraa Kommune er derfor arkitektur, der skaber rammer for møder mellem mennesker, understøtter hverdagslivet og gør det attraktivt at opholde sig mellem husene.

HVORFOR?

Livet mellem husene er med til at forme vores hverdag. Gode byrum skaber livsglæde, fællesskab og tryghed, fordi de giver plads til ophold og aktiviteter. Samtidig styrker de tilknytningen til stedet og gør byer og lokalsamfund mere attraktive at bo og leve i og skaber merværdi.

Ø. tv: Padborg Torvecenter. Ø. th: Byrumsinventar, Aabenraa gågade. N: Centerpladsen Tinglev.

PEJLEMÆRKE 5:

LIVET MELLEM HUSENE

SKAB LEVENDE MØDER

BRUG BELÆGNINGER OG GRØNNE STRUKTURER TIL AT SKABE SAMMENHÆNG

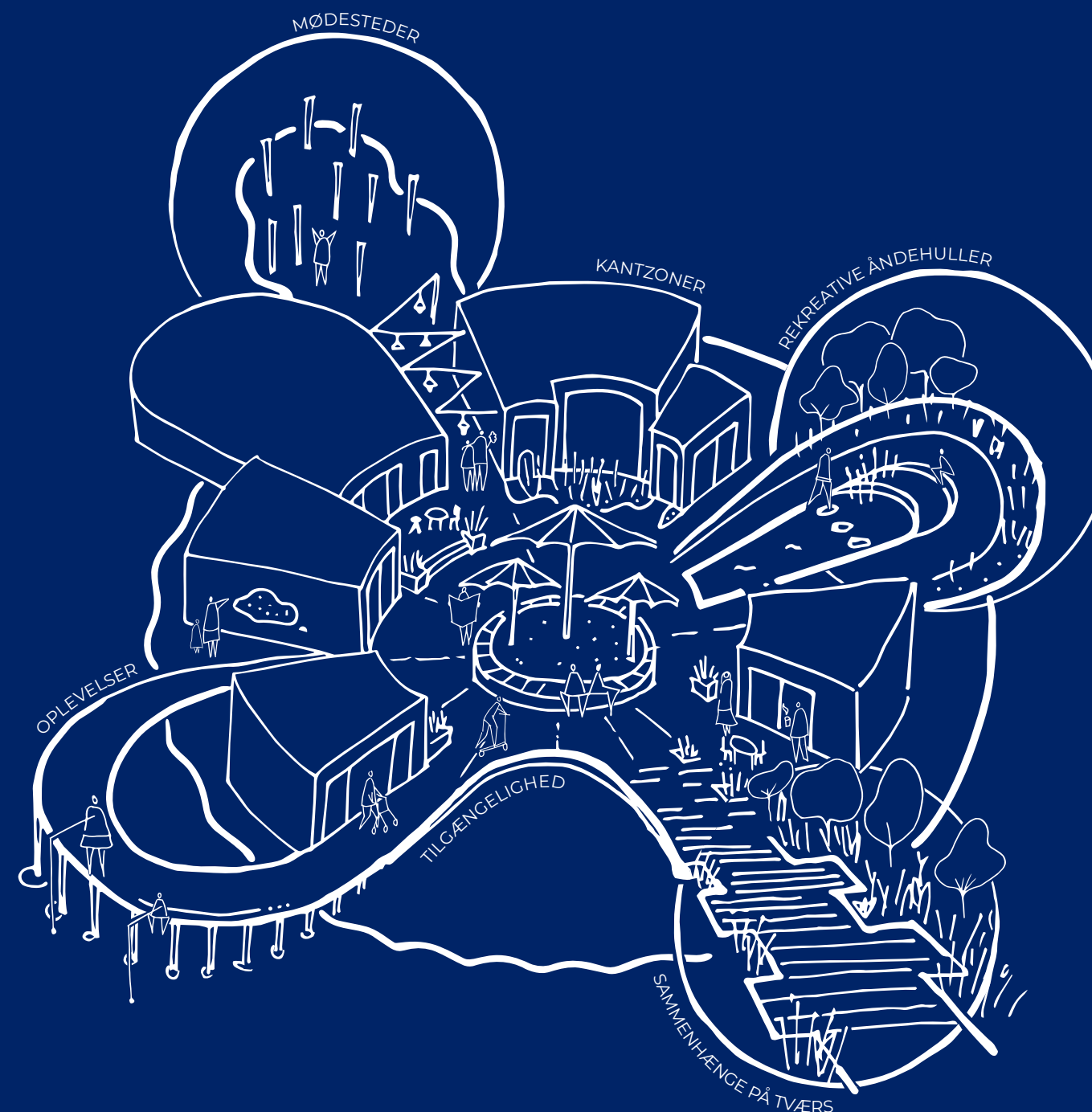
Stier, belægninger og beplantning bør binde bebyggelser, funktioner og landskaber sammen og skabe naturlige overgange. Materialer kan understøtte områdets visuelle karakter og styrke sammenhængen på tværs. Der bør sikres trygge og sammenhængende ruter for bløde trafikanter.

STYRK MØDET MELLEM BYGNINGER OG BYRUM

Tydelige kantzoner mellem bygninger og byrum er med til at skabe gode rammer for aktivitet og ophold. De kan gøres attraktive ved at tilpasse dem til stedets karakter gennem beplantning, belægning, inventar og belysning.

SKAB REKREATIVE ÅNDEHULLER

Byrum og landskaber bør udformes, så de inviterer til leg, bevægelse og naturoplevelser. Uderum bør indrettes som inkluderende mødesteder med gode opholdsmuligheder og adgang for alle.

HVEM KAN BRUGE POLITIKKEN?

Borgere: som inspiration og fælles reference for god arkitektur.

Bygherrer og rådgivere: som tidligt redskab til at skabe projekter med høj arkitektonisk kvalitet.

Politikere: som grundlag for prioriteringer og beslutninger i forhold til kommunens fysiske udvikling.

Forvaltningen: som et fagligt grundlag for dialogen med borgere, bygherrer og rådgivere samt i planlægning og myndighedsbehandling.

Fælles for alle: som et fælles sprog for god arkitektur i Aabenraa Kommune.

PRÆSTEGÅRDEN, AABENRAA

VI SKABER KVALITET SAMMEN

Kvaliteten af fremtidens arkitektur og udviklingsprojekter skabes i samspillet mellem mange aktører. Kommune, bygherrer, rådgivere, entreprenører, politikere, brugere og borgere har hver deres vigtige rolle i udviklingen af vores fysiske omgivelser, og alle bør inddrages på de rette tidspunkter i processen. En god proces, præget af åbenhed og dialog, er afgørende for at nå frem til løsninger med høj arkitektonisk kvalitet. Tidlig dialog skaber bedre projekter. Når viden om stedets kvaliteter, ønsker og muligheder bringes i spil fra starten, bliver det lettere at finde løsninger, der både skaber arkitektonisk kvalitet, er økonomisk bæredygtige og understøtter den langsigtede udvikling af byen og landskabet. Arkitekturpolitikken skal derfor være med til at skabe et fælles sprog for dialogen, så der tidligt i processen skabes en fælles forståelse af projektets muligheder og kvaliteter.

Aabenraa Kommune som myndighed

Som kommune har vi et særligt ansvar som myndighed. Vi skal sikre, at nye projekter afvejer lokale ønsker med generelle hensyn til lovgivning, planlægning og den ønskede udvikling af området. I de sager, hvor arkitektoniske hensyn indgår, beror vurderingen på en helhedsbetragtning, hvor stedets kvaliteter, funktion, omgivelser og udviklingsmuligheder indgår. Arkitekturpolitikens pejlemærker skal understøtte dialogen og være et fagligt afsæt i myndighedsarbejdet, hvor det er relevant, blandt andet ved udarbejdelse af lokalplaner og i behandlingen af konkrete projekter.

Aabenraa Kommune som bygherre

Aabenraa Kommune ønsker at gå forrest i arbejdet med at skabe gode fysiske rammer for hverdagslivet. Som bygherre har kommunen mulighed for at stille krav til arkitektonisk kvalitet, bæredygtighed og langsigtede løsninger i egne projekter. Det gælder både nybyggeri, renovering af kommunale bygninger samt anlægsprojekter i byrum, veje og parker. Det er målet, at arkitekturpolitikens pejlemærker også inddrages i de interne processer, så den arkitektoniske kvalitet løftes. Kommunens bygninger, byrum og anlæg skal derfor ikke alene løse en funktionel opgave, men også bidrage positivt til de omgivelser, de indgår i.

Gennem et åbent samarbejde kan vi skabe projekter, der både har høj arkitektonisk kvalitet, er forankret i stedet og bidrager positivt til udviklingen af kommunen.

METODE OG PROCES

Aabenraa Kommunes arkitekturpolitik bygger på en kombination af faglige analyser, lokal viden, den nationale arkitekturpolitik og en bred inddragelsesproces. Gennem processen har der været fokus på at forstå de kvaliteter, der kendetegner Aabenraa Kommune, og omsætte dem til fælles pejlemærker for fremtidens udvikling.

By- og kvartersanalyse som fagligt grundlag

Som en del af det faglige grundlag for arkitekturpolitikken er der udarbejdet en by- og kvartersanalyse af Aabenraa. Analysen bygger på besigtigelser, registreringer og historisk materiale, der tilsammen skaber et fælles vidensgrundlag om byens struktur, udvikling, identitet og arkitektoniske kvaliteter.

Analysen identificerer samtidig særligt sammenhængende miljøer, hvor stedets identitet, arkitektur og karakter træder tydeligt frem. Disse miljøer rummer særlige kvaliteter og kan danne afsæt for fremtidige beslutninger om udviklingen.

Inddragelse og samarbejde

Arkitekturpolitikken er udarbejdet med bidrag fra en række interne og eksterne aktører. Kommunen har løbende involveret borgere, lokale fagfolk, politikere og medarbejdere på tværs af forvaltningen for at skabe en bred forståelse og forankring af politikken.

I forbindelse med Arkitekturs Dage blev der holdt et oplæg, hvor deltagerne efterfølgende drøftede værdier, kvaliteter og ønsker til kommunens fremtidige udvikling. Borgerinddragelsen blev desuden understøttet af en fotokonkurrence, hvor borgere blev inviteret til at dele deres bud på god arkitektur i kommunen.

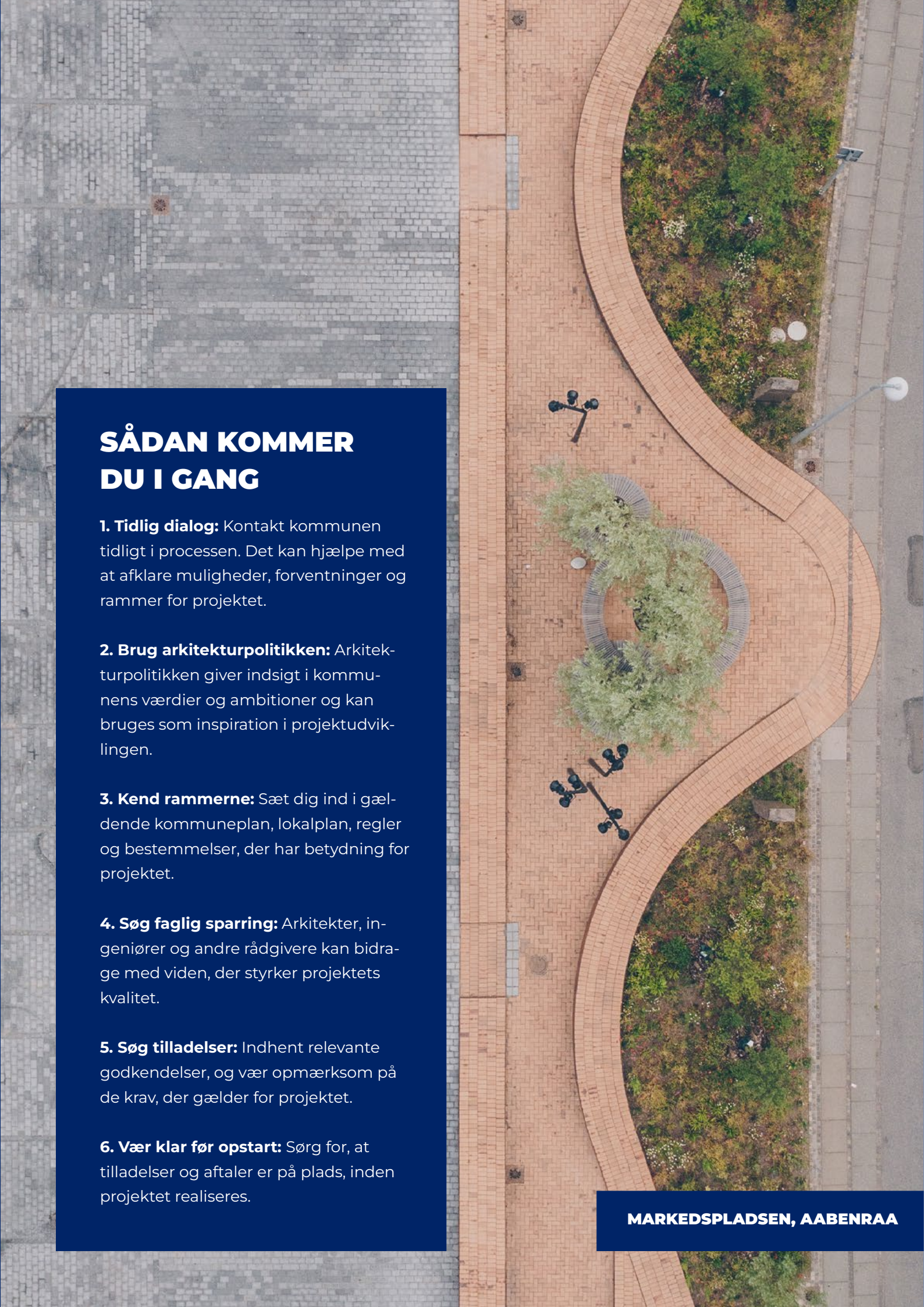
Lokale fagfolk har bidraget gennem en workshop og et spørgeskema, mens repræsentanter fra forskellige dele af forvaltningen løbende har været involveret i arbejdet. Det politiske niveau har ligeledes været en integreret del af forløbet, hvor oplæg og temadrøftelser har bidraget til at definere ambitionerne og sikre forankringen af arkitekturpolitikken i den fremtidige udvikling af Aabenraa Kommune.

STORETORV, AABENRAA

DEL 2:
ARKITEKTURTJEK

SÅDAN KOMMER DU I GANG

1. Tidlig dialog: Kontakt kommunen tidligt i processen. Det kan hjælpe med at afklare muligheder, forventninger og rammer for projektet.

2. Brug arkitekturpolitikken: Arkitekturpolitikken giver indsigt i kommunens værdier og ambitioner og kan bruges som inspiration i projektudviklingen.

3. Kend rammerne: Sæt dig ind i gældende kommuneplan, lokalplan, regler og bestemmelser, der har betydning for projektet.

4. Søg faglig sparring: Arkitekter, ingeniører og andre rådgivere kan bidrage med viden, der styrker projektets kvalitet.

5. Søg tilladelser: Indhent relevante godkendelser, og vær opmærksom på de krav, der gælder for projektet.

6. Vær klar før opstart: Sørg for, at tilladelser og aftaler er på plads, inden projektet realiseres.

MARKEDSPLADSEN, AABENRAA

ET DIALOGVÆRKTØJ

Hvad er et ArkitekturTjek?

ArkitekturTjek er et dialogværktøj, der skal understøtte en konkret og konstruktiv samtale om arkitektonisk kvalitet. Værktøjet tager udgangspunkt i arkitekturpolitikens fem pejlemærker og kan anvendes både internt i kommunen og i dialogen med borgere, bygherrer og rådgivere.

Formålet er at skabe et fælles sprog om kvalitet i byggeri og anlæg. Værktøjet kan bruges som afsæt for tidlig dialog, som støtte i projektudviklingen og som fagligt grundlag i den kommunale behandling af planer og projekter.

På de følgende sider er hvert pejlemærke omsat til en række spørgsmål, der kan bruges til at kvalificere overvejelserne om et projekt og skabe dialog om dets styrker, muligheder og udviklingspotentialer.

ArkitekturTjek indeholder ikke rigtige eller forkerte svar. God arkitektur afhænger altid af det konkrete sted, projektets formål og den sammenhæng, det indgår i. Derfor er spørgsmålene åbne og skal ses som hjælp til refleksion og dialog frem for en tjekliste, der skal krydses af. Nogle spørgsmål vil være mere relevante end andre afhængigt af projektets karakter og omfang.

Tidlig dialog er vigtig

De bedste løsninger opstår ofte tidligt i processen. Derfor anbefales det at bruge ArkitekturTjek allerede i de indledende overvejelser om et projekt og som afsæt for dialogen med kommunen.

En tidlig dialog giver bedre mulighed for at afstemme forventninger, identificere potentialer og sikre, at de arkitektoniske overvejelser tænkes ind fra starten.

LANDSKAB & NATUR

BEVAR OG STYRK LANDSKABETS NATUR- OG OPLEVELSESVÆRDIER

1. Hvad er det særlige ved landskabet, der bygges eller planlægges på? Er det for eksempel bakket, fladt, åbent, tæt på vand eller skov? Hvordan tager projektet højde for det?
2. Er der udsigt til noget karakteristisk fra stedet, for eksempel en fjord, et kirketårn, en skov? Er de vigtige kig og udsigter bevaret eller styrket i måden, bygninger og udearealer er placeret på? Er der taget hensyn til indkig til naboer og omkringliggende bebyggelse?
3. Er der eksisterende grønne og blå elementer, for eksempel træer, vandløb, grøfter eller grønne områder på stedet? Kan de grønne områder bruges til ophold eller til at håndtere regnvand?
4. Er der tænkt over, hvilke planter og træer der vælges i projektet? Er der variation i højder og lag, blomstrer de på forskellige tidspunkter, tiltrækker de insekter og fugle og passer de naturligt til egnen?

IDENTITET

BEVAR OG STYRK STEDETS HISTORIE

1. Hvad har stedet været brugt til tidligere og er der stadig synlige spor af det? Er der for eksempel gamle bygninger, mure, beplantning, vejforløb, diger eller noget helt andet, der fortæller om stedets historie?
2. Tager projektet afsæt i det, der allerede er på stedet, og hvad tilfører det af nye lag? Bygger det videre på stedets karakter, eller skiller det sig bevidst ud?
3. Er der noget på stedet, som let kan blive overset ved første øjekast, men som alligevel har en historie eller en betydning for området? Kan det give mening at bevare eller bruge det aktivt?

ARKITEKTUR

SKAB ARKITEKTONISK KVALITET

1. Tilpasser det nye projekt sig til det, der allerede er i området, for eksempel i højde, tagform, facadelinje, byggelinje eller bryder det bevidst med det omgivende, og hvad er i så fald begrundelsen?
2. Er der i projektets udformning taget højde for mikroklima, for eksempel sol, skygge, vind og læ, så udearealer og opholdssteder bliver behagelige at bruge?
3. Er der i projektet tænkt tanker om formgivning, materialitet, overflader og detaljegrad?
4. Kan alle bruge stedet uanset om man går, kører i kørestol eller har svært ved at se? Er der tænkt over, at det skal føles trygt og rart at opholde sig der?

BÆREDYGTIGHED

SKAB BÆREDYGTIGE RAMMER FOR LIV

1. Er der eksisterende bygninger, materialer, beplantning eller andre elementer på stedet, som kan genbruges eller omdannes frem for at blive revet ned eller smidt væk?
2. Er projektet bygget op, så det kan ændres eller bruges på nye måder i fremtiden, for eksempel hvis behovene i området skifter?
3. Er der gjort en særlig indsats for at vælge materialer, der holder længe, er nemme at vedligeholde og ikke belaster miljøet unødigt?
4. Giver projektet mulighed for forskellige måder at bo på, for eksempel mindre boliger, bofællesskaber eller blandede boligformer som almene boliger, ejerboliger og andelsboliger?
5. Er der mulighed for at indtænke dobbeltfunktioner eller blandede funktioner så områder eller bygninger kan bruges til for eksempel boliger, erhverv og offentligt tilgængelige aktiviteter samtidigt?

LIVET MELLEM HUSENE

SKAB LEVENDE MØDER

1. Er stier, belægning og beplantning bundet sammen på en måde, så det er nemt og naturligt at bevæge sig rundt både inden for området og til de omkringliggende områder? Er der gode forbindelser på tværs og har andre adgang til området? Er området tilgængeligt og let at bruge for mennesker med funktionsnedsættelse?
2. Hvordan ser overgangen ud mellem bygningen og det omkringliggende uderum? Tænkes der over belægning og beplantning, og er der plads til at sætte sig, stå og snakke eller opholde sig?
3. Er uderummene indrettet, så de inviterer til ophold og aktivitet? Er der steder at sidde, steder at lege eller steder at bevæge sig? Er der gjort en indsats for, at det føles trygt og rart at være der for forskellige mennesker?

DEL 3:
HANDLEPLAN

HVAD GØR VI NU?

Fra politik til praksis

Arkitekturpolitikken sætter retning for udviklingen af det fysiske miljø i Aabenraa Kommune. Men god arkitektur skabes ikke af politikker alene. Den opstår gennem konkrete handlinger, samarbejder og prioriteringer i hverdagen.

Derfor indeholder arkitekturpolitikken en handleplan, som skal understøtte omsætningen af politikkens vision, pejlemærker og målsætninger til praksis. Handleplanen peger på både igangværende og kommende indsatser, der kan styrke kvaliteten i kommunens byer, landskaber, bygninger og byrum.

Nogle indsatser er allerede en del af kommunens arbejde, mens andre skal udvikles og igangsættes i de kommende år.

Handleplanen rummer samtidig et idékatalog med forslag til fremtidige initiativer, som kan bidrage til at understøtte arkitekturpolitikkens ambitioner.

Handleplanen er et dynamisk dokument, der løbende kan tilpasses nye behov, erfaringer og muligheder. For at sikre fremdrift og relevans evalueres og revideres indsatserne hvert andet år, så handleplanen fortsat understøtter udviklingen af Aabenraa Kommune.

IGANGVÆRENDE INDSATSER

- A HØJHUSSTRATEGI**
Der udarbejdes en højhusstrategi for Aabenraa by. Strategien skal udpege områder, hvor højere byggeri eventuelt kan indpasses, samt områder hvor det ikke er hensigtsmæssigt at opføre højere byggeri. Højhusstrategien skal samtidigt pege på mulige højder i de udvalgte områder.
- B BOSÆTNINGSSTRATEGI**
Der udarbejdes en ny bosætningsstrategi, som skal pege på, hvordan Aabenraa Kommune kan fastholde og tiltrække flere borgere i fremtiden.
- C ARKITEKTKONKURRENCER**
Ved større kommunale bygge- og anlægsprojekter anvendes arkitektkonkurrencer som redskab til at sikre høj arkitektonisk kvalitet og nytænkning.
- D AFHOLDELSE AF ARKITEKTURENS DAG**
Arkitekturens Dag afholdes hvert andet år i lige år med fokus på arkitektur og bygningskultur. Gennem for eksempel oplæg, byvandring og formidling sættes der fokus på kvalitet i det byggede miljø og gode lokale eksempler.
- E BYGNINGSPRÆMIERING**
I forbindelse med Arkitekturens Dag uddeles bygningspræmieringer til nye byggerier og til istandsættelser, der bidrager positivt til omgivelserne og højner den arkitektoniske kvalitet.
- F BOLIGBYGGEPROGRAM**
Der udarbejdes et boligbyggeprogram, der styrer, hvor og hvordan boligudviklingen bør understøttes. Programmet indeholder prioriteringer for planlægning, byggemodning og tilskud til almene boliger for at styrke bosætningen og skabe en langsigtet balance på boligmarkedet.

INDSATSER, SOM IGANGSÆTTES

- A ARKITEKTURTJEK I SAGSBEHANDLING**
ArkitekturTjek er et dialogværktøj, der skal anvendes både i den tidlige dialog med bygherrer og i den interne sagsbehandling.
I første omgang afprøves det i arbejdet med nye lokalplaner, kommunale byggeprojekter og ved projektforspørgsler med væsentlig indvirkning på omgivelserne i kommunen. Værktøjet kan senere indføres i flere sagsgange.
- B FOKUS PÅ ÆNDRINGER I SÆRLIGT SAMMENHÆNGENDE OMRÅDER**
Udpegninger fra By- og kvartersanalysen af Aabenraa indarbejdes som et lag i NetGIS, så ændringer i særligt sammenhængende områder vurderes i forhold til områdets særlige karakter og helhed. Afviger et projekt væsentligt fra omgivelserne kan der være grundlag for at nedlægge et § 14-forbud mod ændringerne og lave en lokalplan.
- C OVERSIGT OVER ØNSKEDE BEVARENDE LOKALPLANER OG KULTURMILJØER**
Der udarbejdes en oversigt over ønskede bevarende lokalplaner for områder med særlige arkitektoniske eller kulturhistoriske kvaliteter. Lokalplanerne skal sikre, at områdets karakter, struktur og væsentlige træk fastholdes ved fremtidige ændringer. Listen udarbejdes blandt andet på baggrund af By- og kvartersanalysen for Aabenraa.
- D STEDSANALYSER SOM DEL AF UDVIKLINGSPERSPEKTIVER ELLER PROGRAM TIL OMRÅDEFORNYELSER**
Der udarbejdes stedsanalyser som en fast del af udviklingsperspektiver eller i programfasen i områdefornyelser. Analyserne skal afdække stedets kvaliteter, udfordringer og potentialer og danne grundlag for en stedsspecifik udvikling.

- E KORTLÆGNING AF KOMMUNALE BYGNINGER MED SÆRLIGE VÆRDIER**
Der udarbejdes en oversigt over kommunale bygninger med særlige arkitektoniske, kulturhistoriske eller miljømæssige værdier. Oversigten skal understøtte prioritering af vedligehold, omdannelse og langsigtet udvikling.
- F ALTANVEJLEDNING**
Der udarbejdes en vejledning for etablering af altaner med fokus på tilpasning til bygningens arkitektur, proportioner og facaderytme samt hensyn til gade- og byrumsoplevelsen.
- G STILBLADE FOR NYERE ARKITEKTUR**
Der udarbejdes stilblade for nyere arkitektur fra tiden efter 1940, der beskriver de væsentligste karaktertræk, materialer og arkitektoniske principper for udvalgte perioder og bebyggelsestyper. Stilbladene skal fungere som vejledning ved ombygning og ændringer i eksisterende områder og styrke forståelsen for kvalitetene i nyere arkitektur.
- H REGISTRERING AF BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER, NÅR NYE LOKALPLANER OG HELHEDSPLEANER UDARBEJDES**
Som en fast del af lokalplanprocessen og i forbindelse med udarbejdelse af helhedsplaner, udviklingsplaner mv. indføres SAVE-registrering, hvor det er relevant.
- I VEJLEDNING FOR TÆT-LAV OG PARCELHUSOMRÅDER**
Der udarbejdes en vejledning for planlægning og udformning af nye tæt-lav- og parcelhusområder. Vejledningen skal sikre fokus på bebyggelsesstruktur, fælles opholdsarealer, landskab, befæstelsesgrader og arkitektonisk kvalitet, så nye boligområder bidrager positivt til deres omgivelser.

IDÉER TIL FREMTIDIGE INDSATSER

STRATEGIER, VEJLEDNINGER OG RETNINGSLINJER

Bevaringsstrategi	Strategi for bevaring og udvikling af kommunens bevaringsværdige bygninger og bymiljøer, herunder den gamle købstad i Aabenraa.
Træstrategi	Strategi for fældning, genplantning og udvikling af træer, der skal sikre kommunens træbestand, understøtte klimatilpasning og styrke grønne by- og landskabsrum.
Retningslinjer for fortætning af bymidten i Aabenraa	Retningslinjer for, hvordan ny bebyggelse i bymidten indpasses i den eksisterende bystruktur og understøtter byliv og arkitektonisk sammenhæng.
Retningslinjer for begrønning af offentlige byrum	Retningslinjer for begrønning af byrum til styrkelse af klimatilpasning, biodiversitet og opholdskvalitet.
Vejledning til transformation af eksisterende bygningsmasse	Vejledning der understøtter omdannelse og genbrug af eksisterende bygninger med fokus på arkitektonisk kvalitet, materialer og tilpasning til nye funktioner for eksempel fra erhverv til bolig.
Vejledning til facader og skiltning	Opdateret vejledning der sætter rammer for facader og skiltning, så bygningers arkitektoniske udtryk og byens visuelle miljø understøttes. Vejledningen kan også understøtte omdannelse af tomme butikslokaler og stueetager til nye funktioner.
Helhedsplaner for kvarterer og landsbyer	Helhedsplaner der sætter retning for udvikling af udvalgte områder med fokus på sammenhæng, lokale kvaliteter og fremtidig udvikling.
Helhedsplan for opgradering af indfaldsveje	En samlet plan for opgradering af indfaldsveje til større byer med fokus på landskab, bymæssig ankomst, trafik, grønne strukturer og visuel sammenhæng.

ADMINISTRATIVE TILTAG

SAVE-registreringer	Der gennemføres løbende nye SAVE-registreringer og eksisterende SAVE-registreringer opdateres for at sikre et aktuelt og ensartet vidensgrundlag om bevaringsværdige bygninger i kommunen.
Opdatering af kulturmiljøer	Registreringer af kommunens eksisterende kulturmiljøer opdateres, så beskrivelser, afgrænsninger og værdier er tidssvarende. Samtidig vurderes det, om der er flere områder i kommunen, der bør udpeges som kulturmiljøer.
ArkitekturTjek	ArkitekturTjek udbredes til flere sagsgange: dispensationer fra lokalplaner, § 14-forbud, interne anlægsprojekter, byggesager i særlige miljøer, støttet boligbyggeri, salg af kommunal jord samt kommunal bygningsvedligeholdelse.
Procedure for nedrivningssager	Der udarbejdes procedure for, hvordan vi arbejder med nedrivning af bygninger i Aabenraa Kommune. Retningslinjerne skal sikre en ensartet praksis, hvor bygningers arkitektoniske og kulturhistoriske værdier indgår i vurderingen. Samtidig skal der så vidt muligt ses på muligheder for bevaring eller omdannelse, inden der gives tilladelse til nedrivning.
Støtte til træplantnings- og biodiversitetsprojekter	Støtte til lokale initiativer, der fremmer træplantning, biodiversitet og grønne fællesskaber.
Støtte til bygningsfornyelse og nedrivning	Støtte til projekter, der enten forbedrer eksisterende bygninger eller fjerner nedslidte bygninger for at styrke helhedsindtrykket i by og landskab.
Opdatering og evaluering af handleplanen	Handleplanen evalueres og revideres hvert andet år, så den fungerer som et dynamisk dokument.

IDÉER TIL FREMTIDIGE INDSATSER

KOMMUNIKATIVE TILTAG

Inspirationsoplæg for borgere og bygherrer

Afholdelse af inspirationsoplæg, der viser gode eksempler og løsninger inden for arkitektur, byrum og landskab, som kan bruges som dialoggrundlag i projekter.

Fokus på begrønning

Fokus på at øge og styrke begrønningen i både offentlige byrum, anlæg og erhvervsområder for at fremme klimatilpasning, biodiversitet og opholdskvalitet samt gøre byens rum og erhvervsområder mere attraktive, robuste og klimavenlige.

Fokus på kobling mellem klimatilpasning og rekreative områder

Løsninger hvor regnvandshåndtering og klimatilpasning integreres med rekreative kvaliteter og nye opholdsrum.

Fokus på befæstelsesgrader

Fokus på at reducere unødvendig befæstelse og sikre flere permeable overflader ved byudvikling og omdannelse.

Fokus på optimering af parkering

Fokus på parkeringsløsninger der frigør areal, understøtter byliv og integreres i den arkitektoniske helhed.

Fokus på genbrug og bevaring af materialer

Cirkulær tilgang til byggematerialer, hvor genbrug indgår som en naturlig del af projekter.

Fokus på ensartethed i wayfinding i naturprojekter i det åbne land

Fokus på ensartet tilgang til skiltning, wayfinding og visuelle elementer i naturprojekter i det åbne land.

Fokus på opdeling af parcelhuse og villaer

Fokus på hvordan eksisterende enfamiliehuse kan opdeles til flerfamiliehuse, uden at gå på kompromis med arkitektur, bebyggelsesstruktur med videre.

KOLOFON

UDGIVER:

Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa
www.aabenraa.dk

REDAKTION, DESIGN OG LAYOUT:

Plan & Udvikling
plan@aabenraa.dk

FOTOKREDITERING:

Aabenraa Kommune (s. 15 n.)
Astrid Maria Rasmussen (s. 37 og 40)
Cathrine Christensen (s. 31 n. th.)
Hanns Joosten (s. 13 ø.)
H.C. Gabelgaard (s. 13 n.)
Martin Schubert (s. 1, 4, 9, 15 ø. tv., ø. th., 19,
23, 27, 31 ø., n. tv., 34, 43, 45, 49, 51, 61 og 63)
Mogens Keld (s. 47)

STRANDPROMENADEN, AABENRAA

